

Poznatky ze semináře k systému polního velení ČSLA

V článku chci uvést základní poznatky ze semináře k obsahovým otázkám rozvoje systému polního velení ČSLA.

První den jednání byl přednesen hlavní referát, který vytyčil linii rozvoje velení a jednotlivé příspěvky ke koncepci mechanizace a automatizace, strukturám, formám a metodám práce orgánů velení.

Další dny probíhala diskuse, a to ve dvou sekcích

— operační sekci, kterou vedl podplukovník ing. Ladislav Čech,

— sekci mechanizace a automatizace, kterou vedl podplukovník ing. Jan Papík.

Diskuse probíhala v duchu základní linie hlavního referátu a splnila svůj cíl.

Celé jednání vytvořilo podmínky pro důslednou konsolidaci a integraci úsilí v oblasti velení a otevřelo možnosti pro zkvalitnění řídicí a organizační práce velitelů a štábů. Jednoznačně zdůraznilo, že při řešení jednotlivých aspektů rozvoje velení jde o vysoce politickou a společenskou otázku, kterou nemůžeme zužovat jen na oblast mechanizace a automatizace (je jen dílčí částí). Jednání potvrdilo, že celkové řešení musí vycházet z koaličních doktrinárních závěrů a všech-ny národní aspekty musí na ně nava-

zovat. Československou lidovou armádu chápeme jako vysoce politický nástroj dělnické třídy.

Politické aspekty musíme proto vidět v celé šíři a hloubce a musíme postihovat otázky internacionalismu, vedoucí úlohy Komunistické strany Československa a základem zkoumání musí být metodologie marxismu-leninismu. V tomto směru chápeme i současné úkoly v boji s pravicovým oportunismem a revizionismem, který v rozvoji velení působí a stále ještě ve svých důsledcích působí jak v oblasti politické, tak v oblasti ryze odborné a technické.

Jednání ukázalo, že jsme zahájili první krok k integraci a systémovému přístupu řešení rozvoje velení jako celku. Vyslovilo jednoznačný souhlas se základním referátem k otázkám rozvoje velení, který vycházel z rozboru boje s pravicovým oportunismem v oblasti velení a ukázal, jak chápat pojem konsolidace v této sféře. Kladně přijalo referát k otázkám mechanizace a automatizace ve velení. Diskuse potvrdila, že východiskem řešení v dané době musí být zpracovaná a schválená „rámcová linie“ mechanizace a automatizace ve velení v ČSLA do roku 1975.

Přestože na semináři byli přítomni pracovníci s původní různorodou znalostí otázek rozvoje velení, jednání

pléna i sekcí ukázala, že pochopili vytyčenou linii. Sjednotili si názory, některé aspekty velení zpřesnili a podrobněji konkretizovali a posoudili z různých poloh řešení. Rozšířený aktiv vnesl do celkového jednání i nové pohledy jak o teoretické znalosti příslušníků VAAZ a výzkumných ústavů, tak i o praktické znalosti z potřeb vojsk, které přednesli příslušníci okruhů, armád a divizí.

Diskuse potvrdila, že zkoumání a řešení rozvoje velení jako celku musí postihovat všechny společenské, politické a odborné aspekty v oblasti

- teorie velení,
- struktur orgánů velení,
- technizace a technické politiky velení,

— metod a forem práce štábů a orgánů velení,

— přípravy kádrů jako subjektu a objektu velení.

Oblast teorie velení aktiv zdůraznil jako východisko pro řešení otázek rozvoje velení a poukázal na její celkovou neucelenou rozpracovanost. Zdůraznil nový pohled na metodologický přístup řešení této oblasti na podkladě dialektiky jako součásti učení marxismu-leninismu, kde společenské aspekty musí mít své prvořadě místo.

Na základě zkušeností z minulých let, kdy šlo více o obecné hypotézy, zdůraznil, že zkoumání nesmí být samoúčelné, ale musí být součástí celkového teoretického rozpracování a analýzy z hledisek cílů soudobého boje.

Oblast struktur orgánů polního systému velení aktiv posuzoval v přísné návaznosti na principy koaličních struktur. Ukazuje se, že hypotéza stabilizace struktur na stupních pluk, divize a armáda, jakož i stabilizace struktur jednotlivých míst velení v poli dává dobré předpoklady k organizačnímu řešení celého systému. Přes uvedenou hypotézu stabilizace nelze

však struktury chápat jako prvek v rovině neměnnosti a dogma, nýbrž jako prvek, který musí odrážet funkce a vztahy jak společenského charakteru, tak vztahy vnášené novou technikou u vojsk i v systému velení.

V oblasti technizace velení aktiv potvrdil nutnost konstituovat pevnou technickou politiku, která se opírá o jasnou perspektivu rozvoje operačního umění a rozvoje velení. Vyslovil souhlas se záměrem členění jednotlivých etap mechanizace a automatizace vytyčené v „rámcové linii MAV“, které jsou východiskem překonání současného živelného a nekonceptního období zavádění prostředků MAV do velení.

Zdůraznil, že v 1. etapě se zaměříme hlavně na oblast racionalizace, kterou jsme opomíjeli a v podstatě téměř neřešili, a proto je nutná jako východisko pro další úkoly. V 2. a 3. období rámcové linie rozvoje MAV budou na důležitosti nabývat koaliční vazby jak v projekčních dílech, tak v jednotné metodice využívání.

Oblast metod a forem práce štábů a orgánů velení jsme posuzovali jak z hledisek práce, tak z hledisek současného stavu ve výzkumných pracovištích. Konstatovali jsme, že současné metody a formy práce výrazně zůstávají za potřebami vojsk i možnostmi již zavedené techniky. Je dosud malá centralizace a direktivnost v ujednecování jak forem, tak metodiky práce.

Velké rezervy jsou v racionalizaci práce. Tato oblast ustrnula. Zahájili jsme zdárné kroky k řešení, avšak v období živelného rozvoje velení v letech 1965—1968 jsme tuto etapu přeskočili a východisko jsme viděli v automatizaci. Jednání ukázalo, že tuto oblast nelze zdárně řešit bez vyřešení oblasti racionalizace. A právě zde máme v současné době rezervy, které můžeme ihned využít a nemají investiční charakter.

Při posuzování **oblasti přípravy kádrů** jsme konstatovali, že tato zaostala ve všech rovinách pracovníků orgánů velení. Velení je záležitostí velitelů a právě zde je na všech stupních řídicích orgánů největší zaostalost, která je největší brzdou rozvoje velení. Neucelená příprava je i na úrovni pedagogických a vědeckých pracovníků VAAZ a vědeckovýzkumné základny. Podstatně zaostala příprava pracovníků operačních štábů pro řešení samotných potřeb rozvoje velení v současné etapě a není ani řešena jejich příprava pro další etapu experimentů a rutinního využití techniky malé a střední mechanizace a perspektivní techniky na bázi samočinných počítačů.

Všech pět oblastí velení jsme zkoumali ve třech rovinách, a to teorie, experimentu a praxe.

Z hlediska vyhodnocení rozvoje velení v uvedených rovinách jsme došli k závěru, že

- **v rovině teorie** chybí pro dané oblasti dostatečný teoretický podklad, zejména ucelený a odpovídající systémový pohled k řešení jednotlivých vazeb rozvoje velení;

- **v rovině experimentu** jsme učinili první kroky. Zejména v technické oblasti jsou dobré předpoklady pro perspektivu v koordinování cílového pohledu řešení. V celé šíři experimentální technické základny a jednotlivých jejích rovinách stupňů velení však chybí potřebné ucelené kapacity;

- **v rovině praxe** se celá oblast velení potýká s velmi nízkou účinností vlivem přeskočení a zanedbání nižších etap racionalizace a vlivem nižší praktické a teoretické přípravy kádrů z hlediska uplatňování nové techniky a metod v operačních štábech.

Z hlediska celkového využití závěrů semináře konstatujeme, že navazujeme na všechno co bylo v minulosti pozitivní, že jsme odhalili i řadu pří-

čin, které vedly k deformaci oblasti rozvoje velení.

Jednání proběhlo na vysoké odborné a politické úrovni, což se projevovalo:

- ve správných závěrech, že rozvoj velení vychází z marx-leninského učení, marxistické metodologie a řešení této oblasti má vysokou političnost;

- v názoru na nezbytnost členění odpovědnosti funkčních složek a vědeckovýzkumné základny v jednotlivých oblastech a prvcích rozvoje velení;

- v závěru, že musíme vytvořit podmínky k zabezpečení realizace prvků rozvoje velení, zejména

- v potřebě rozvoje teorie ústící vždy v jednotlivých obdobích do tvorby koncepce;

- ve vytvoření jednotné metodiky práce štábů v odpovídající struktuře a materiálně technické základně,

- v zabezpečení kvalitativních změn v případě kádrů;

- v názoru na nutnost zabezpečení experimentální činnosti,

- v experimentální technické základně, která musí vycházet ze zpracované koncepce vojenské politiky,

- v experimentálním projektování, která bude počítat s úlohou štábů okruhů, armád a divizí;

- v nezbytnosti řešit zavádění odzkoušené techniky do života vojsk.

Rozvoj velení budeme vidět a řešit v systémovém přístupu, kde za rozhodující vždy považujeme cíle, principy, kritéria a teprve v konečné fázi organizaci řešení.

Za hlavní kritéria považujeme

- koaliční přístup v souladu s principy internacionální politiky KSČ;

- centrální řízení a odpovědnost za rozvoj velení,

- princip efektivnosti řešení,

Z jednání obou sekcí vyplynulo, že vytyčenou linií v úvodním referátu můžeme považovat za základ pro dal-

ší práci v oblasti velení a vypracování rámcové linie koncepce rozvoje velení. Vycházíme-li z těchto poznatků, můžeme pro praktickou činnost vyvodit tyto závěry:

1. Při zpracování **rámcové linie koncepce rozvoje velení** vycházíme z usnesení XIII. sjezdu KSČ k oblasti řízení socialistické společnosti a armády, které uložilo:

- zvýšit vědeckost řízení ve všech oblastech a nalézt správné řešení dalšího rozvoje socialistické společnosti;

- v ozbrojených silách hlavní důraz položit na zvyšování bojové pohotovosti, zdokonalování řízení a upevňování morální a politické jednoty, přispívat k prohloubení jednoty ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy.

Dále vycházíme i z plenárního zasedání ÚV KSČ z prosince 1970, kde s. Husák ve svém vystoupení velký důraz položil na podstatné zvýšení úrovně společnosti, což se pochopitelně dotýká i armády. Přestože velení a řízení bylo silně zasaženo pravcovým oportunismem, je v ČSLA dost sil a prostředků, z nichž lze vytvořit základnu, která s využitím zkušeností a pomocí bratrských socialistických armád může odstranit jak vzniklé deformace, tak i zpoždění.

Cíle řešení tohoto úkolu vidíme v

- systematickém rozpracování disciplín teorie velení jako vědeckého teoretického a metodologického základu,

- kvalitativním zvýšením úrovně velení cestou racionalizace a v ní postupnou mechanizací a automatizací informačních a rozhodovacích procesů v jednotlivých podsystémech a v celkovém systému velení,

- perspektivní přípravě kádrů. Tím dosáhnout systémovou úroveň myšlení velitelů a příslušníků štábů a vysokou odbornou kvalifikaci specialistů.

Jde o komplexní systémový přístup (metody systémového inženýrství), kde vševojskový systém bereme jako nosný a ve všech jeho vazbách řešíme i stranickopolitický systém. Přitom vidíme několik postupných úkolů řešení:

- analýzu současného stavu vývojových tendencí velení v ČSLA a koalici, stavu a tendenci v oblasti technických prostředků, stavu kádrů a možnosti jejich využití, možnosti zavedení nových metod a techniky do současné praxe, možnosti racionalizace,

- zmodelování podsystémů a systémů velení jako celku,

- verifikovat a stanovit optimální varianty řešení,

- stanovit etapy postupné realizace přijatého systému velení a jeho racionalizace.

Při řešení vycházíme z těchto zásad:

- za zpracování systému velení odpovídají velitelé jednotlivých stupňů,

- úkoly řeší zásadně vědecká základna,

- při rozpracování vycházíme z koalčního principu,

- celkový záměr řešení rozvoje velení a jeho realizace zpracuje generální štáb, který stanoví 3 etapy:

- v období do zpracování koncepce,

- období realizace této koncepce v dosavadních systémech,

- období zpřesnění koncepce pro další výhled.

2. Při **stanovení působnosti a vztahů funkčních vojenskovědeckých orgánů** vycházíme z obsahu řešení stanovených pěti oblastí rozvoje velení a jednotlivých rovin teorie, experimentu a praxe tak, jak stanovil základní referát s tím, že

- tyto vztahy zakotvíme do působnosti MNO a základních normativů;

- vědeckou činnost rozvoje velení soustředíme do teoretických pracovišť

VAAZ. Výzkumnou činnost uskutečňujeme přes experiment a aplikační výzkum v praxi;

— k dokončení konsolidace v oblasti MAV vytváříme na složkách MNO orgány pro MA a ve štábech svazků skupiny pro MAV;

— prostředky organizační a výpočetní techniky zavedeme jednotně včetně obsluh podle tabulek počtů.

3. Experimentální technická základna (ETZ) je v současné době ve stavu budování v duchu rámcové linie MAV v ČSLA:

a) **Samočinné počítače** chceme využít takto:

— stacionární SAPO v propojení se zařízeními pro přesnost dat,

— mobilní SAPO přímo na VS polních štábů svazků.

b) **Malá a střední mechanizace** a výpočetní technika.

Experimentální a aplikační výzkum má řešit materiální hospodář MNO s plnou výzkumnou a vývojovou působností ve VZS 063.

Aplikační výzkum ve využívání polními štáby má řešit VzÚ 401.

c) **Zařízení pro přenos dat**

V roce 1971—73 vytvářet potřebné jednotky pro přenos dat u svazků. Význam a vývoj techniky pro přípravu, přenos a zobrazení dat řeší VU 060.

d) **Mobilní štábní pracoviště** chceme zavádět pouze na základě řízení VTER.

Jako nezbytný předpoklad pro racionalizaci práce štábů a možnost efektivnějšího využití dokumentace pro strojní zpracování považovat intenzivní práci na dokončení formalizované dokumentace. Přitom musíme respektovat potřebu koaličního využití a takovou úpravu, aby zabezpečovala nezbytnou kryptologickou hodnotu a vyhovovala technickým podmínkám přenosu a současně aby tvořila vhodně upravený podklad pro strojové

zpracování zejména výkazových dokumentů.

Jako racionalizační součást těchto prací vyřešíme obsahové a formální sjednocení dokumentace pro práci štábů v polních podmínkách.

4. Základní úkol operačních štábů bude, aby zvládly dosud zavedenou techniku. Cílem v roce 1971 je zvládnout a prakticky využívat prostředky malé mechanizace pro zkvalitnění a zrychlení práce štábů na jednotlivých stupních velení a dále racionalizovat metody a formy práce štábů.

Opatření pro zvládnutí vidíme v

— seznámení a proškolení kádrů v rámci velitelskometodických shromáždění a velitelských zaměstnání s dosavadními prostředky malé a střední mechanizace,

— praktickém využívání těchto prostředků na plánovaných cvičeních na příslušných stupních velení v souladu s RMNO. Na nich současně ověřit experimentální pojízdné velitelské pracoviště (POROST),

— obsahovém upřesnění dokumentace, jednotné metodice v souladu s využitím prostředků malé a střední mechanizace na všech stupních,

— sjednocení a zavedení formalizované dokumentace na všech stupních velení,

— podílu na rozpracování racionalizačních opatření pro příslušné stupně velení na základě jednotného plánu,

— zavádění do vojsk těch prostředků, které se experimentálně na cvičeních osvědčily.

5. K rozvoji vědeckovýzkumné základny

Hlavní opatření vidíme v konsolidaci především v oblasti myšlení vědeckovýzkumných pracovníků a důsledném odstranění všech pozůstatků ideového rozvratu z let 1968—69. Hlavní pozornost budeme věnovat vý-

běru nových vědeckovýzkumných kádrů podle kritérií usnesení ÚV KSČ ze dne 6. 11. 1970 ke kádrové práci a zabezpečíme jejich účinnou perspektivní přípravu.

Za hlavní princip rozvoje velení považujeme uplatnění zásad marxistické dialektiky. Vycházíme při tom z ujasnění úlohy a místa vědeckovýzkumné základny ČSLA v koaliční výzkumné základně rozvoje velení, jakož i z ujasnění využitelnosti civilních institucí a zařízení ČSSR.

Na základě stanovených perspektivních cílů rozvoje velení do r. 1975 v souladu s ekonomickými a kádrovými možnostmi je nutné

a) stabilizovat plány vědeckovýzkumné práce na pětiletku 1971—75 a uvést je do souladu s cíli a možnostmi rozvoje velení v letech 1971—1975;

b) v souladu s úkoly vědeckovýzkumné práce uvést do relace organizační strukturu vědeckovýzkumných zařízení a stabilizovat způsob řízení vědeckovýzkumné práce. Při tom splnit minimálně tyto požadavky:

— přednostně kádrově doplnit kapacity ve VAAZ pro zpracování teoretických východisek a ve výzkumných ústavech pro projektování automatizovaných podsystémů PASUV (v rozsahu dohodnuté mezinárodní spolupráce). Preferovat při tom především vševoj-
skový podsystém velení;

— vědeckovýzkumnou práci pro PASUV doplnit o řešení společenských aspektů automatizovaného velení;

— dobudovat kapacity pro projektování podsystémů frontového letectva a PVOS;

— vytvořit potřebné kapacity pro aplikační výzkum malé a střední mechanizace v oblasti výpočetní, organizační techniky a záměrů reprografie, kterou budeme řídit a ovlivňovat podle racionalizačních centrálních orgánů MNO a GŠ;

— dobudovat ve VZÚ 401 kapacity pro studium a zabezpečení projekto-

vání výpočetní techniky na strojích malé a střední mechanizace.

K zvýšení účinnosti vědeckovýzkumné práce splnit minimálně tato opatření:

— při cvičeních (u vojsk i ve VAAZ) ověřovat dosažené výsledky vědeckovýzkumné práce v souladu se zasazovanými prvky experimentálně technické základny (ETZ);

— cílevědomě a s dostatečným předstihem připravit využití ETZ s důrazem na zavedení mobilního SAPO ZPA 600 a dále pak koaličních SAPO řady RJAD v dalších letech;

— prohloubit součinnost s vědeckovýzkumnými zařízeními armád států účastníků Varšavské smlouvy, účinněji využít výsledků koaliční projekční práce a ve vybraných oborech vytvořit podmínky pro spolupráci na úrovni řešitelů jednotlivých vědeckovýzkumných úkolů.

6. K přípravě důstojníků a generálů pro plnou angažovanost v oblasti velení budeme přistupovat diferencovaně z hlediska obsahu a potřeb vlastního procesu rozvoje velení a z hlediska funkčních vztahů a vojenské profese k existujícímu systému velení.

Vzhledem k současnému vztahu bude nutné připravovat kádry takto:

a) Ve VAAZ a odborných školách připravovat kádry s předstihem pro řešení úkolů v oblasti velení po jejich příchodu do praxe, a to jak v oblasti štábních pracovníků, tak i v přípravě velitelsko-vojenských odborníků specialistů — pracovníků oboru velení;

b) Zaostávání teoretické a praktické přípravy kádrů, které jsou již ve vojenské praxi řešit dvěma základními formami:

— vedoucí funkcionář do svazků v to účelovým krátkodobým centralizovaným školením, které by zabezpečilo jejich seznámení s novými poznatky v oblasti velení a umožnilo jim řídit tento proces ve vlastních štábech,

— kolektivy štábů formou praktického řešení nových otázek velení ve vlastních štábech za řízení kvalifikovaně připravených orgánů s plným využitím ověřené techniky, metodiky a programů. Obě formy cyklicky opakovat v obdobích podle potřeby rozvoje této oblasti;

c) pozornost věnovat vlastní vědecké přípravě kádrů, které budou zabezpečovat vojenskovědní a technickou oblast. Tuto účelně soustředit výhradně ve VAAZ.

7. Publikační činnost zaměřit na řešení úkolů v souladu s koncepcí rozvoje racionalizace velení v ČSLA. Hlavní pozornost věnovat cílevědomé publikační činnosti pro pomoc velitelům, pracovníkům štábů a vědeckovýzkumným pracovníkům v této oblasti. Současně chceme popularizovat aktuální otázky racionalizace velení mezi všemi příslušníky ČSLA.

— Doporučujeme proto semináře k rozvoji velení vydat sborník,

— v první polovině roku 1971 zpracovat tematický plán publikační činnosti k rozvoji velení, který zaměřit

na obsahové řešení jednotlivých oblastí,

— v současné době zabezpečit publikační činnost v oblasti rozvoje velení v časopisech vydávaných v ČSLA (zejména Vojenská mysl a ATOM), sbornících a zveřejňováním poznatků jednotlivých rozsáhlejších experimentálních akcí u štábů a vojsk,

— aby VAAZ vydala učebnici „Velení vojskům“.

Na závěr chci zdůraznit, že seminář k otázkám rozvoje velení vytvořil podmínky pro důslednou konsolidaci celé této oblasti a otevřel možnosti pro zkvalitnění řídicí a organizační práce velitelů a štábů. Jde o vysoce politickou otázku, která umožní rychlý postup v zabezpečení vysoké bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA jako nedílné součásti Varšavské smlouvy a jednoznačného ozbrojeného nástroje dělnické třídy socialistického Československa.

Nechť rok 1971, rok 50. výročí založení KSČ, je rokem úspěšného nástupu v této oblasti.